

Закључци

ПРВОГ КОНГРЕСА ЗА ЗАШТИТУ БИЉА ЈУГОСЛАВИЈЕ ОДРЖАНОГ ОД 29 ОКТОБРА ДО 1 НОВЕМБРА 1957 Г. У ЗЕМУНУ

На I Конгресу стручњака за заштиту биља Југославије, после поднетих реферата и дискусије, констатовано је да губици од биљних болести и штеточина, са интензификацијом наше пољопривреде и шумарства, постоју све осјетливији и претстављају једну од озбиљних кочница брзом подизању производње и побољшању квалитета производа. Ови губици према процјени Програма унапређења заштите биља од 1957—1961 године износе годишње око 80 милијарди динара. До штета оваквих размјера долази у првом реду због тога, што се у нашој држави врло велики број опасних болести и штеточина налази у пренамњеном стању, као и због тога, што пољопривредни произвођачи, како индивидуални, тако и социјалистичка газдинства, још увијек нису у довољној мјери снабђевени средствима и апаратима за заштиту биља и што нису још овладали свим мјерама заштите биља.

Конгрес констатује да би се поменути губици могли смањити ако би постојала једна чврста и добра организована служба за заштиту биља, вертикално и територијално повезана од Федерације до произвођача.

Исто тако, Конгрес констатује да су честе реорганизације у служби заштите биља биле непотребне и да су се штетно одразиле на њен рад. Служба заштите биља мора имати сталност у организацији, а њен развој треба да се одвија према специфичним задацима које има да решава. Методе рада и

форме организације у другим секторима службе унапређења пољопривреде и шумарства не могу увијек и не треба да се примјењују на заштиту биља.

Конгрес истиче, да је у раздобљу од 12 година постигнут видан успјех на пољу заштите биља, а нарочито у изградњи службе, оспособљавању кадрова, уздизању нивоа знања из заштите биља код произвођача и њиховог сазнања о корисности — мјера заштите биља, развоју домаће индустрије средстава и апарата за заштиту биља и сл.

Поред тога, читав низ објективних повољних услова омогућује успјешан рад на заштити биља, као што су: солидни услови за рад службе за заштиту биља, постојање бројног и квалитетног кадра стручњака ангажованих у овој служби и богато искуство стечено у досадашњем раду у свим секторима дјелатности службе (истраживачки рад, проширење службе до најниже проиођовадругемјере данспуриј же произвођачке јединице, рад на заштити шума, спољни карантин, контрола хемиских средстава за заштиту биља, практичан рад у производњи, успостављање неких прогнозних служби, издавачка дјелатност и пропаганда). Најзад, тиме у знатној мјери доприносе и настајања која се данас чине на унапређењу производње.

Но, и поред тога, Конгрес констатује да постоји много још недовољно ријешених проблема међу којима се нарочито истиче: шарка шљиве и друге вирусне, калифорниска штитаста вањ, кромпирова

златица, дудовац, воловод сунцокрета, заштита ускладиштених производа, изградња уређаја за фумигацију, организација инспекцијске службе и сл.

Због тога, а у циљу даљег унапређења производње у пољопривреди и шумарству, потребно је на сектору заштите биља предузети следеће:

1. На цијелом подручју наше државе треба организовати чврсту и јединствену службу заштите биља код органа државне управе, вертикално повезану од Федерације до општине.

2. Због специфичности проблематике заштите биља, бригу о унапређењу ове службе треба да води државна управа, која у том циљу треба да обезбиједи средства за рад установама које раде на томе.

3. Основ оперативне службе за заштиту биља мора бити у селу, због чега су произвођачке организације дужне да изграде своју службу заштите биља и да воде бригу о њеном унапређењу.

4. Потребно је организацију службе за заштиту биља спровести онако како је предложено у реферату изнетом на Конгресу: „О стању и проблемима заштите биља у Југославији“.

5. У оквиру постојеће шумарске службе од Федерације до газданства треба да се успостави посебна служба заштите шума од биљних болести и штеточина.

6. Посебно би требало:

— да у Федерацији и даље остане Савезна управа за заштиту биља са задацима које она има и сада;

— да у републикама и аутономним јединицама рад по заштити биља буде обједињен од једног самосталног органа за заштиту биља;

— да се по општинама и средовима поставе посебни инспектори за заштиту биља који би вршили само ту службу;

— да органи управе поред контролног рада имају одређена права ангажовања кадра и организација службе унапређења пољопривреде и шумарства при спровођењу појединих акција и мјера у заштити биља;

— да се при земљорадничким задругама и производним јединицама (пољопривредна имања, шумска газдинства, задружне економије и ост.) оснивају центре (сервиси) за заштиту биља, снабдијевени потребном опремом и под руководством оспособљених стручних лица за заштиту биља;

— да среске станице за заштиту биља остану као самосталне установе, односно да се поново оснују тамо гдје су биле укинуте;

— да се код расподјеле фондова за унапређење пољопривреде и шумарства води више рачуна о потребама унапређења заштите биља;

— да се организују обавјештења и прогнозна служба за заштиту биља и да се обезбиједи средства за њен рад;

— да се енергичније приступи оспособљавању вишег и нижег кадра за заштиту биља у научним и оперативним установама;

— да се научни рад првенствено усмјери на рјешавање за праксу важних проблема, а ради координације тога рада оснује одговарајуће тијело; финансирање научних установа треба да буде обезбијеђено из буџетских средстава;

— да се повећају друштвена улагања у предузећа за производњу хемиских средстава и апарата за заштиту биља ради проширења производње и асортимана;

— да се прошири мрежа пољопривредних апотека којима треба да руководе стручњаци, оспособљени за послове заштите биља. Апотеке треба третирати као специјализоване продавнице за снабдијевање пољопривреде, а не као трговинске радње, због чега је потребно донијети одговарајуће прописе;

— да се донесу прописи по којима ће се свака злонамјерна употреба хемиских средстава за заштиту биља квалификовати као кривично дијело;

— да је неопходно продужити са издавањем научно-стручног часописа „Заштита биља“ и популарних листова који данас излазе и да се у ту сврху обезбиједи доплатације;

— да се приступи оснивању републичких, среских и општинских фондова за заштиту биља у циљу унапређења заштите биља на дотичном подручју;

— да се донесу републички закони о заштити биља у републикама у којима то још није учињено.

Конгрес је једногласно прихватио предлог да се оснује Југословенско друштво за заштиту биља и да се сљедећи Конгрес стручњака за заштиту биља одржи 1960 године у Загребу.

Прва смотра телади добивених путем вјештачког осјемењавања

У Титограду је 13 октобра 1957 године одржана прва смотра телади добивених путем вјештачког осјемењавања.

Вјештачко осјемењавање као зоотехничка мјера, нарочито у говедарству, узело је данас невјероватно широке размјере у свим земљама са напредним сточарством, почев од Совјетског Савеза и Скандинавских земаља па до Енглеске, Француске, Америке и Аустралије. Оно је задњих година и у нашој земљи почело све више да се проширује, тако да с правом можемо очекивати да ће ова мјера у догледној будућности допринијети знатном побољшању морфолошких и физиолошких својстава нашег говедарства. Било би ипак претјерано тврдити, да је та мјера сама по себи довољна да се заостало сточарство у једној земљи претвори у интензивно тј. високо продуктивно. Постоји бесумње низ других мјера које морају правити вјештачко осјемењавање ако желимо да брзо и сигурно подижемо вриједност нашем сточарству тиме што ћемо повећати његова производна својства. Да би се то постигло, наши стручни кадрови — ветеринари и агрономи — који су ангажовани на овом послу, морају бити не само добри практичари и зоотехничари, већ и одлични културно-просвјетни радници, који ће истрајним пропагандним радом на-

На крају, Конгрес сматра, да ће извршење свих ових закључака у великој мјери допринијети даљем развоју заштите биља у нашој земљи, а тиме и унапређењу пољопривредне и шумарске производње. Посебно истиче да садашњи напори који се улажу за постизавање високих приноса у пољопривреди не би могли дати жељене резултате ако се истовремено не би свестрано интензивирао и рад на пољу заштите биља.

учити произвођача сточара како се стока његује, храни и одабира за приплод, какве треба да су смјештајне и хигијенске прилике у шталама гдје се држи високо квалитетни подмладак, добивен путем вјештачког осјемењавања, како такав подмладак треба одгојити и сачувати као будући приплодни материјал, предлажући истовремено и мјере које у том смислу треба да стимулирају произвођача и да код њега развијају већи интерес за гајењем стоке високих квалитета.

Крмна база је полазна тачка на путу стварања интензивног сточарства и нашем сточару мора постати јасно да је за њега много корисније ако дио својих ораничних површина засије луцерком или дјетелином, него ако те површине користи било за коју врсту житарица. Луцеришта и култивисане диваде и пашњаци треба да постају одраз интензитета наше сточарске производње и мјерило сточарске културе наших произвођача, тим прије што се сточарство код нас сматра важнијом граном привређивања.

Најзад, није од мањег значаја за унапређење сточарства, како и на који начин произвођач-сточар искоришћава сточарске производе а у првом реду млијеко, па је и то једна од дужности стручњака који су се посветили сточарству, да све-

јим савјетима и предлозима допринесе бољој организацији откупа, сабирања и транспортовања млијека до потрошачког центра или до мјеста гдје га треба прерађивати. На тај начин омогућава се произвођачу лакше уновчавање, што ће рећи и повољније цијене млијеку, а то је управо оно што њега стимулира и потстјекава да држи стоку високих производних својстава. То у исто вријеме потрошачима у граду треба да омогући лакше, боље и јевтиније снабдијевање млијеком које би требало да постане главна храна градског становништва.

Ова смотра подмлатка добивеног путем вјештачког осјемењавања крава из околине Титограда, која је прва ове врсте у нашој Републици, најбољи је доказ колико је наш сточар склон да прихвати сваку новину која њему, а кроз њега и читавој заједници, доноси очигледне користи. Томе управо можемо и да припишемо завидне резултате које је, за нешто више од једне године, постигао Центар за вјештачко осјемењавање и сузбијање стерилитета у Титограду, који је, успио да вјештачким путем осјемени 1495 крава. Високи проценат оплођења код крава које су вјештачки осјемењаване и нарочито велики број крава које су истовремено лијечене од стерилитета, најбоље указују на важност и потребу проширивања ове зоотехничке мјере и у осталим крајевима наше Републике. Истина, ову зоотехничку мјеру проводи и Ветеринарска станица у Никшићу од марта о. г. која је такође постигла приличне резултате, вјероватно ће већ у идућој години и неке друге ветеринарске станице, у првом реду оне које имају више од једног ветеринара, почети такође да врше вјештачко осјемењавање крава.

Што ветеринарска служба данас може примити на себе овакву обавезу, има да захвалимо постојећој добро опремљеној мрежи ветеринарских амбуланата, које у оквиру ветеринарских станица — као основних организационих јединица — претстављају солидну основу за успјешан рад и даљи развој ове службе у Републици. Други разлог

због којег се ветеринарска служба данас може више посветити унапређењу сточарства широм примјеном вјештачког осјемењавања, јесте и тај, што се сточне заразе, захваљујући из године у годину предузиманим ветеринарским санитарним мјерама, сведене до те мјере, да више не претстављају проблем који би апсорбовао ветеринарски кадар, као што је био случај у току минулих година. И најзад, двоструко повећани ветеринарски кадар у Републици, трећи је разлог који омогућава ширу примјену вјештачког осјемењавања у сточарству.

Овај подмладак потиче од бикова оберинталске расе импортираних из Аустрије који се по очевој и мајчиној страни, неколико генерација уназад, одликују високом производњом млијека. То је управо оно што нам даје гаранцију да ће они ту особину својих предака и сами преносити на потомство. С једне стране то, а с друге стране сива боја длаке којом се одликује ова раса, а која се такође преноси на потомство, два су фактора која дају вриједност овом подмлатку. Надамо се да су власници ових младих грл асвјесни, те чињенице и да ће их у сопственом интересу очувати, добро хранити и његовати, како би сјутра имали расна, лијепа и високо продуктивна грла.

Из овог кратког излагања види се у чему је суштина и предност вјештачког осјемењавања у сточарству. То је у ствари таква зоотехничка мјера помоћу које се мушки расподјаци квалитетних наследних особина, користе за расплод у много већем обиму него кад би се употребљавали природним парењем. Другим ријечима, један квалитетни бик овим путем може да даде неколико пута више потомака, него ако се користи за природно парење.

Друга предност ове зоотехничке мјере у говедарству јесте та, што се приликом вјештачког осјемењавања свака крвава прво прегледа па се осјемени, а то је нарочито важно, јер се на тај начин откривају и највећим дијелом лијече краве које су, из било којих раз-

лога, postale neplodne или, како се то стручно каже — стерилне.

И трећа је предност ове зоотехничке мјере у томе, што се примјеном вјештачког осјемењавања крава искључује могућност тзв. коиталних инфекција тј. заражавања крава од стране бикова, како се то најчешће догађа код природног парења.

Укратко смо се осврнули само на вјештачко осјемењавање у говедарству, јер је ова мјера због наведених предности нарочито важна код ове врсте животиња. Што се тиче примјене ове зоотехничке мјере у овчарству, она се тек од ове године код нас почиње уводити с циљем да се коришћењем квалитетних мерино овнова поправи вуна код наше домаће овце. Нема сумње да је то једна веома корисна мјера која би, уколико

узме шире размјере, стимулативно дјеловала на развој овчарства у нашој Републици. Али прије него стекнемо властито искуство у условима нашег климата и начина гајења оваца, тешко је оцијенити сва предумства која ова мјера носи у себи. Једно сигурно можемо рећи, да ће она бити утолико кориснија, уколико сам сточар буде настајао да очува добивени подмладак и да му створи боље услове држања.

Пожељно је да ова смотра, која је прва од ове врсте у нашој Републици, буде потстрек произвођачима-сточарима и нашим стручњацима да њеном широком примјеном уз поменуте друге мјере, што прије постигнемо високу продуктивност говедарства.

Т. Томашевић